

SEDEMINDVAJSET POLITIČNIH JETNI- KOV OPROŠČENIH.

Med tistimi, ki jih je predsednik Harding oprostil s posebnim aktom, je tudi dvaindvajset čilskih vojnih ujetnikov.

ENINDVAJSET DRUGIH POLITIČNIH JETNIKOV OSTANE ŠE V JEČI.

Washington, D. C. — Predsednik Harding je v sredo s posebnim izvršnim aktom dovolil pomilostitev štiriinšestdesetim osebam, med katerimi je tudi sedemindvajset političnih jetnikov, ki so bili vrženi v ječo med zadnjo svetovno vojno.

Predsednik je tudi odpustil proti Alaski, je rešil 158 prošenj za pomilostitev, kar je po mnenju pravosodnih krogov nekaj izrednega.

Dovolil je trideset pogojnih in štirinajst brez pogojnih olajšanj, eno popolno pomilostitev, povrnil državljanstvo pravice sedemindvajsetim bivšim jetnikom ter odklonil štiriinšestdeset prošenj za pomilostitev ali zmanjšanje kazni.

Odradil je tudi opustitev denarne globe v dveh slučajih.

Ali najzanimivejši so bili tisti slučaj, v katerih je bilo za oprostitve jetnikov, ki so jih zapirali radi krivice vojnih postav.

Takih slučajev je bilo osemindvajset, in predsednik je dovolil oprostitve sedemindvajsetim, a zavrnil pa je ostalih enindvajset prošenj. Med temi je skupina dvajsetih članov I. W. W., ki so jih bili obsodili v Sacramento, Cal.

Dva tamkašnja obsojenca sta oproščena pod pogojem, da se da sta izgnati iz dežele.

Obsodbe dvaindvajsetih I. W. W. članov, obsojenih v Chicagu in poslanih v leavenworthsko ječo, so bile v toliko izpremenjene, da se mora zapor končati nemudoma.

Trije I. W. W. člani, obsojeni v Wichita, Kans., so pomilosteni v toliko, da jim je kazen zmanjšana.

Poleg teh slučajev je predsednik pomilostil obsojence radi bigamije, munšajnratva, poštnih tatvin, sleparstev potom pošte itd.

Podrobnosti glede tistih štiriinšestdesetih prošenj, ki jih je predsednik odklonil, so pridržane, ali toliko so častnikariki poročevalci zaznali, da je med njimi prošenja Israela in Harryja Goldberga. Ta dva sta bila obsojena v zvezno ječo in na denarno globo, ker sta se pregrešila zoper vojno prohibicijsko postav.

Predsednik je pomilostil tudi duluthskega urednika J. G. Bentala, ki je kršil špijonažno postav. Na prosto mora priti dne 24. julija letos.

WISCONSINSKI SENAT ZAVR- GEL PREKLICNO PREDLOGO.

Madison, Wis. — Wisconsinški senat je brez debate zavrgel Tuckerjevo predlogo za preklie državni prohibicijski postav s 19 proti 12 glasovom. Še enkratno razpravljanje o njej je bilo odklonjeno; kar je predlogo ubilo vsaj za letošnje zasedanje. Pred desetimi dnevi je spodnja zbornica sprejela to preklieno zakoniko osnovo. Dasi so bile galerije nabito polne ljudi, pripravljenih poslušati razprave, je vročina izničila vse veselje do govornišva. In hliša je nemudoma prešla na glasovanje. Senator John C. Schumann je poskušal prodreti s novo predlogo, po kateri naj bi bilo dano to vprašanje na splošno glasovanje prihodnje leto, pa se mu je izjalovila ta nakana.

Monarhistična sarota na Ogrskem.

Budapešta, 21. jun. — Policija je aretirala 20 oseb, ki so zapletene v novo saroto proti sedanji vladi. Zarotniki, večinoma dijaki, pripadajo tajnemu monarhističnemu društvu, ki deluje, da bi bil princ Oton, sin pokojnega Karla, ogrski kralj.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Harding oprostil 27 političnih jetnikov.

Ameriške visoke šole prihajajo v pravo luč. Zopet ena banka propadla v New Yorku radi poloma evropskih valut.

Predloga za preklie prohibicije v Wisconsinu poražena. Neznosna vročina ubija ljudi v mnogih ameriških mestih. Rudarji pred sodiščem v West Virginiji.

Inozemstvo.

Vulkan Etna še vedno bljuje lavo.

Francoski uvedejo prisilno delo za delavce v Poruhrju.

Poljski in Rumunski podpirata reakcijo na Bolgarskem.

Angleške parobrodne družbe se rogajo ameriški prohibiciji.

Nemčija posodila 40 milijonov zlatih mark Rusiji.

Velike povišnje na Japonkem.

FRANCIJA HODI PO KAJZERJEVIH POTIH.

Ameriški profesor napoveduje komunistično Nemčijo, ki se porodi iz francoske politike.

Philadelphia, Pa. — (Federated Press.) — "Rezultat sedanje francoske politike bo komunistična Nemčija," je rekel Homer L. Morris, profesor ekonomije na Earham kolegiju, ki se je zadnji teden vrnil iz Nemčije, kjer se je mudil dva meseca kot zastopnik American Friends Service komiteja.

"Rapidno padanje vrednosti nemške marke vlad obkupačije Poruhrja ima za posledico enako rapidno naraščanje cen," je nadaljeval Morris. "Cene živil so tako visoke, da ljudje ne morejo več kupiti kruha in rezultat tega so nemiri, izgrede in neprestane stavke ter revolte v Nemčiji."

Situacija je toliko slabša, ker so Francozi odpravili nemško policijo v Poruhrju in naravnost hujkajo nemške aloje na medsebojni boj. Francozi se igrajo s zelo nevarnim ognjem. Enako politiko je uganjala prejšnja kajzerjeva vlada, ki je zanetila boje med Rusi in posledica je bila boljševiška revolucija.

Ako kmalu ne poseže vmes katera tretja država, izgubi sedanja nemška vlada oporo, sledil bo popoln finančni polom, gospodarska kriza in revolucija. Kako učinkovito bo ti imelo na splošno rekonstrukcijo Evrope, ne ve še nihče povedati."

Angleži kihajo na ame- riško prohibicijo.

Poslali so parnik poln pijače, katero zapečatijo, ko pridejo v New York.

Southampton, Anglija, 21. jun. — Angleška parobrodna družba White Star Line je večeraj poslala parnik "Olympic" natrpan s vinom, pivom in žganjem v New York s namenom, da reši ameriško prohibicijsko vprašanje.

Parnik ima dovolj pijače za moštvo in potnike za tja in nazaj. Ko pride parnik v ameriško vodovje, bodo pijačo shranili v skladišče in jo zapečatili, nakar jo odpečatijo, ko parnik na obratnem potu zapusti to vodovje. Družba smatra, da so skladišča njenih parnikov angleški teritorij, kateri ne spada v območje ameriških zakonov.

Washington, D. C. — Uradniki zakladniškega departamenta so dejali v sredo zvečer, ko so izvedeli, da pride "Olympic" z zapečatenimi pijačo v New York, da jim je še zagonetka, kako bodo nastopili proti parniku.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto nestalno, lokalne nevihte, toda še vedno vroče. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 91, najnižja 77. Solnce izide ob 5:15, zaide ob 8:28.

VZGAJANJE NA AMERIŠKIH VISOKIH ŠOLAH NI ZANIČ.

Poverjeniki in trgovci, ki gospodarijo na takih šolskih zavodih, nimajo nobenih pravih idealov, pravi prof. Meiklejohn.

TRINAJST DIJAKOV JE ODK- LONILLO DIPLOMO NA VIŠO- KI ŠOLI V AMHERSTU.

Amherst, Mass. — Konec šolskega leta je bil na visoki šoli v Amherstu zelo voharen.

Aleksander Meiklejohn je prviš prekinil svoj molk, odkar je podal šolskim poverjenikom svojo rezignacijo, ker so se šolski gospodarji jezili nad njegovimi liberalnimi nauki. Ta profesor je bil predsednik omenjene šole od l. 1912. sem, in ta teden je odklonil šolske gospodarje, da ne podpirajo idealov, za katerimi bi moral stremeti njih šolski zavod. Nadalje je rekel odstopivši predsednik, da je cel ustroj šolske vzgoje na ameriških visokih šolah popolnoma izgrešen.

Trinajst dijakov je odklonilo šolsko diplomu, in profesor grščine pa pomožni učitelj politične vede sta podala ostavko.

Glasbeni učitelj Howard Edward Hinners ni maral zankati, da namerava resignirati. In kakor poročajo, pojde tudi George F. Whicher, ki je profesor za angleščino. Profesor Whicher je imel eno leto dopusta.

Frank C. A. Wyea iz Clevelanda je odklonil doktorsko čast, in Carlisle Bolton-Smith iz Memphisa, ki je tudi odklonil diplomu, je dejal, da bi bilo pod častjo sprejeti diplomu, ker bi se s tem hlovek rogal sloveau, ki ga je višval ta zavod radi svoje liberalnosti.

Dijaki so zelo privrženi odstopivšemu Meiklejohnu. Starejši letnik ga je izvolil za častnega člana, in letnik iz l. 1913, ki je obhajal ravno sedaj svojo deseto obletnico, mu je podaril lepo kupo.

Dvorana, kjer je odstopivši predsednik Meiklejohn odgovoril šolskim gospodarjem, je bila natlačeno polna, ali svedelo tiha.

Kadar bodo Američanje dognali, kako je treba voditi take šolske zavode, ne bodo imeli nikakršnih poverjenikov, zakaj le-ti nimajo niti najmanjšega pojma o šolskih zadevah, je dejal odstopivši predsednik.

Glede odpornosti proti njegovim naukom je bilo čuti od njega naslednje besede:

"Predvsem je treba naše fante navajati na to, da bodo mislili o svojem svetu — Ameriki."

"Amerika polizkuša biti demokracija. Ali Amerika ne ve, kako bi se dalo to narediti. Amerika še vedno misli v mejah privilegijev, poesteti, pozicij in družabnih klik. Amerika je danes narod, nepoučen o svoji nalogi, ali kljub temu pa polizkuša vzgajati svoje otroke. Mi ne vemo, kako misliti v mejah tega, kar nam je storiti. Zato se moramo tega šole naučiti."

Dr. Meiklejohn je dejal da so mu poverjeniki naročili tedaj, ko je prišel na zavod, naj polizkuša izpremeniti razmere in jih izboljšati. Potem pa je nadaljeval:

"Sedaj sem obstal. Ali ne zato, ker bi bil napredek slab, nego zato, ker me poverjeniki ne marajo več podpirati v mojem stremelju, čeprav bi me morali podpirati."

"Govoriti moram kar naravnost in odkrito. Po mojem mnenju so glede vzgojnih reši v veliki zmoti. Morali bi se bili držati svoje dane besede."

"Ker mislimo, da je boljše, če grem, sem pripravljen na to. Lotiti se hočem kakega drugega dela. Docela sem pri volji vzeti svojo medicino."

Povodnji na Japonkem.

Tokijo, 21. jun. — Silno deževje je povzročilo poplavo in zemeljske plazove v hrihah naokrog Simonosekija. Plazovi so zasuli 1500 hiš in osem oseb je izgubilo življenje. Dva tisoč ljudi je brez doma.

CENE ŽIVILJANSKIH PO- TREBŠIN SE RA- STEJO.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Zvezni biro delavske statistike poroča, da so cene živiljanskih potrebščin poskočile meseca maja povprečno na šest odstotkov. Najbolj se je podražilo sadje, krompir, svinjina in sladkor. Slednja mesta so najbolj prizadeta: Bridgeport, Cleveland, Pittsburgh, Boston, New Haven, Detroit, Los Angeles, Manchester, New York, Philadelphia, Portland, Me. in Providence.

PRISILNO DELO V PO- RUHRJU.

Nemški delavci morajo delati Francozom ali iti v ječo. — Davok na živla.

Duesseldorf, okupirana Nemčija, 21. jun. — Francozke vojaške oblasti v Poruhrju uvedejo v par dneh prisilno delo za nemške delavce. Francozi kontribirajo toliko delavcev kolikor jih je treba za obratovanje vseh poruhrskih industrij in kdor se bo upiral delu, ga zadene zaporna kazen do petnajst let. Vaak slučaj sabotaže bo kaznovan s smrtjo. Produkti prisilnega dela pejdejo na račun nemške odškodnine.

Berlin, 21. jun. — Živečni položaj v Poruhrju je postal tako kritičen, da je morala nemška vlada danes umakniti enega svojih odlokov za pasivno resistenco. Vlada je dovolila Poruhrčanom, da smejo pliskovati Francozom tovarnino od blaga, ki ga oni prevažajo po zasedenih železnicah. Francozi so pa poleg tovarnine naložili še deset odstotkov davka na vsa živila, ki pridejo iz Nemčije v okupirane kraje.

Poruhrski rudarji so sklenili, da ne bodo producirali več ko 30.000 ton premoga dnevno; toliko je namreč treba premoga za domačo rabo in za plinarne ter elektrarne. Normalen dnevni produkt znaša 324.000 ton.

Elberfeld, Nemčija, 21. jun. — Zastopniki delavskih organizacij in delodajalcev v Poruhrju so zaključili, da prenehajo s pasivno resistenco, ako Francozi sprejmejo sledečev osem pogojev: svoboden povratek vseh izgnanih Nemcev, odprava francosko-belgijske železniške uprave, oproščanje vseh zaprtih oseb, preklie vseh nasilnih ukrepov, razveljavljenje vseh omejitvenih naređb, vpostavljenje nemške telegrafске in telefonske uprave, odškodnina za zaplenjene privatne produkte in odškodnina za vse ubite in ranjene Nemce.

Nemčija posodila Rusiji 40 milijonov zla- tih mark.

Rusija pošlje Nemčiji žita za to vsoto.

Berlin, 21. jun. — Nemčija in Sovjetska Rusija sta sklenili pogodbo, ki pa še ni podpisana, na temelju katere pošlje Rusija letos Nemčiji žita v vrednosti 40 milijonov zlatih mark. Obratno pa Nemčija podeli Rusiji kredit enake vsote, in sicer 20 milijonov zlatih mark v gotovini pod pogojem, da sovjetska vlada porabi to vsoto za nakup strojev in drugih industrijskih izdelkov v Nemčiji, drugih 20 milijonov pa posodi pet velikih nemških bank, Krupp, Stinnes in Generalna električna družba.

Pogodbo posojila sta sestavila tajnik ministrstva zunanjih zadev Maltzahan in ruski trgovski poslanik Stomnjijakov.

Muscolini grozi s novim terorjem.

Rim, 21. jun. — Benito Muscolini je zadnje dni v Florenci zagrožil svojim političnim nasprotnikom — socialistom, komunistom in klerikalcem — da jim s silo zavze jezike, ako ne bodo molčali s svojimi protesti proti novemu volilnemu zakonu.

ROMUNCI IN POLJA- KI PODPIRAJO BOL- GARSKO REAKCIJO.

Diktator Cankov je informiral sosede, da bo nova vlada "močan jez zoper boljševizem".

STAMBULISKI JE SE ŽIV?

Sofija, Bolgarska, 21. jun. — Nova bolgarska vlada je bila obveščena, da se vaak čas snidejo v Belgradu zastopniki male entente in Poljake in sprejmejo program svoje politike napram Bolgariji. Rumunski in poljski vlada sta že dali razumeti jugoslovanskim, češkoslovanskim in grškim diplomatom, da smatrajo preobrat v Sofiji za notranjo bolgarsko zadevo. Ta vest je zelo okorajšila Cankova in njegove pristaje, ki zdaj čutijo, da so na konju kljub koncentraciji jugoslovanskih čet blizu bolgarske meje.

Klufov, minister zunanjih stvari, je rekel večerj, da se Bolgarija ne bo mogla braniti, če Srbi invadirajo deželo. Ministrski predsednik Cankov je zagotovil Rumuniji, da bo Bolgarija odloj mešan jez zoper boljševizem in da se bo držala mirovne pogodbe s zavezniki.

Belgrad, Jugoslavija, 21. jun. — Tu se je raznesla presenetljiva vest, da je Aleksander Stambuliški še živ in da je v nepretrgnih brzojavni zvezi s svojimi prijatelji v Parizu in Pragi.

Ta vest se nekoliko strinja s poročilom iz Sofije, ki se glasi, da se niso našli Stambuliškejevega trupla in vlada ne ve nič, kam je izginilo. Sofijska vlada je mnenja, da so kmetje odpeljali truplo in ga na skrivnem pokopali.

Opravem položaja v Bolgariji ni še danes zanesljivih poročil. Cankova vlada sicer javlja, da je kmečka protivtacija popolnoma zadušena, ampak s meje poročajo, da so kmetje še vedno v guerilskih bojih s kmeti.

Rudarji pred sodiščem.

Odborniki rudarske unije v West Virginiji so zdaj pred drugim, sodnikom.

Lewisburg, W. Va. — (Feder. Press.) — C. Frank Keeney, predsednik, Fred Mooney, tajnik, William Blizzard in drugi odborniki rudarske organizacije 17. distrikta, se nahajajo pred tukajšnjim sodiščem, ko jim je bila dovoljena premostitev obravnave. Obtoženi so umora v zvezi s znanim oboroženim pohodom rudarjev leta 1921. v Logan countyju. Blizzard je bil že enkrat oproščen, ko je bil pred drugim sodiščem obtožen izdaje. Obravnava je bila odprta 18. julija.

KONEC BUŠE V JUŽNI DA- KOTI.

Mitchell, S. D. — V nedeljo se je vili strašna ploha. Liti je prišlo ob enajstih v nedeljo in prenehalo ob petih popoldne. Ta ploha je skoro popolnoma zalila ozemlje šest milj na širjavo in dvanajst milj na daljavo. Ulice v tem mestu so bile struge hudo umnikom, in ponekod je bila voda dva čevlja visoka. V trgovskem mestnem delu so bila podzemlja malone vseh hiš polna vode. Med ploho je šla tudi teča, pa ni napravila velike škode. Dež je bil velika dobrota za kmete v tem okraju, zakaj, nobenega dežja še ni bilo celo pomlad tukaj. Stari ljudje pravijo, da ni bilo take plohe že več let v tej okolici.

SESTANEK MINNESOTSKIH ČEBELARJEV.

Minneapolis, Minn. — Minnesotski čebelarji so se sestali na čebelarski kmetiji minnesotske univerze v sredo. Urednik lista "Bee Culture" je bil glavni govornik. Josip Pinstad iz St. Paula je predsednik, a G. C. Mattews pa tajnik čebelarskega društva.

STOTISOČ AMERIŠKIH RUSOV SE VRNE V DOMOVINO.

New York, N. Y. — (Feder. Press.) — Izselitev 100.000 ameriških Rusov v njihovo staro domovino je glavno vprašanje, s katerim se bo bavilo Društvo za tehniško pomoč Sovjetski Rusiji na svojem zboru, ki se odprvi v New Yorku dne 23. junija. Sovjetska vlada še ni dovolila masnega naseljevanja; edino organizirane farmarske ali industrijske skupine ali komune pod vodstvom omenjenega društva se smejo vrniti v Rusijo. V zadnjem letu je odpotovalo 25 takih komun s stroji in orodjem v vrednosti enega milijona dolarjev, ki so dobile zemljo v Rusiji. Tucat komun odputuje v kratkem iz Združenih držav in Kanade.

ETNA ŠE VEDNO BLJUJE.

Lava se razliva dalje in druga mesta ter vasi so v nevarnosti.

Catania, Sicilija, 21. jun. — Ognjenik Etna nadaljuje s bljuvanjem lave s neodoljivo silo in druga mesta ter vasi so v nevarnosti ognjene poplave. Znanstveniki so izračunali, da je vulkan izmetal kakih sto milijonov kubičnih metrov gorečega materijala. Globina glavne lavinske kate, rna je že dosegla 15 kilometrov dolžine, je narasla na sedem metrov. Po mnenju znanstvenikov bo bljuvanje trajalo še dva tedna. Včasih se zdi, da bljuvanje ponahava, toda faktično ni še nobenega znamenja, da je prišla ognjenikova aktivnost kajenati. Potresov ni bilo v prejšnji noči.

Vlada je poslala vojske Rdečega križa, ki ima skrbeti za begunce. Prebivalci, ki so izgubili domove, so dobili 3000 šotorov. V bližini ugroženih vasi šaka na tisoče vojaških truckov in avtomobilov, ki imajo prepeljati prebivalce na varno.

Ljudstvo je še vedno panično. Prebivalci Linguaglossa, katerih je okrog 15.000, histerično paradiirajo v procesijah in molijo litanije, nadškof iz Catanije jih pa vodi. Histerični kmetje so vzeli iz cerkve kip svetnika Egidija, katerega so postavili na koncu vasi, kjer zdaj kleče okoli sohe in tolijo h kipu za pomoč. Kip je obmetan s darili — uhanj, prstani, verižicami in slatimi urami — ljudje so vse dali v nadi, da se jih svetnik usmili in vstavi lave, ki je že dosegla nasprotni konec vasi.

Italijanski kralj je sredi dospel v Catanijo.

Rim, 21. jun. — Sredi so se pojavili rahli potresi sunki v Piel. Poročila o kaki škodi še ni.

Druga banka propadla v New Yorku.

Stara tvrdka Zimmermann & Forshay je skrahnila vlad špekulacij s tajimi valutami.

New York, N. Y. — Bančna tvrdka Zimmermann & Forshay, ki je bila 46 let članica newyorške burze, je v sredo zaprla vrata. Lastniki banke so izgovarjajo, da je podjetje solventno, da pa ne more spraviti svojega premoženja hitro v denar. Kakor firma Knauth, Nachod & Kuehne, ki je propadla zadnjo soboto, tako je tudi ta tvrdka veliko špekulirala s nemškimi markami in avstrijskimi kronami.

Polom banke Knauth, Nachod & Kuehne je veliko večji, ko je pa bilo sprva poročano. Po najnovejših informacijah je banka na 16 milijonov dolarjev v luknji.

Belgija je še brez vlade.

Bruselj, 21. jun. — Georges Theunis, kateremu je kralj Albert zoper poveril sestavo novega ministrstva, ni še dosegel nobenega uspeha. Theunis ne more pomiriti katoličanov in liberalcev, in zdi se, da je druga koalicijska vlada nemogoča.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za izvenost \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima otiš s listom:

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Junija 30-23) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je v tem številu potekla naročnina. Posvetite jo pozornost, da se vam ne ustavi list.

VODOPIVSKI FANATIKI SO ZA AVTOKRACIJO!

Ljudstvo v državi New York se je izreklo proti prohibiciji. Tudi državna legislatura se je izrekla, da se preklicajo državne prohibicijske postave. Podpisati je bilo treba še governorju preklic državne prohibicijske postave, da je veljaven.

Ampak stvar ni šla gladko. V Albany so se navadili prohibicijski fanatiki in zahtevali, da governor vetira preklic, dasiravno sta ljudska večina in legislatura za preklic.

Zahteva prohibicionistov pokazuje, da so prohibicionisti proti ljudski večini in da sebe smatrajo za varuhe ljudstva, ki imajo pravico, da ljudstvu ukazujejo, kaj naj je, kaj pije, kako se oblači in kako naj živi.

Pametni ljudje so za temperenčnost in ne za prohibicijo. Ti ljudje se zavedajo, da temperenčnost pride za nealjšivo, ko se ljudstvo samo od sebe odpove opojnim piščam, ker bo spoznalo škodljivost opojnih pišč. Prohibicija je seveda nekaj drugega. Ona prepoveduje uživanje opojnih pišč in ne opozarja z dobro premišljenim podukom ljudstva na škodljivost opojnih pišč. Pametni ljudje izjavljajo, da se mora mladina tako vzgojiti, da ne bo imela najmanjšega poželjenja po opojnih piščah ali da bo ta želja zelo skromna. Prohibicionisti pa pravijo: "Mi prepovemo ljudstvu piti opojne piščice in ljudstvo se bo poboljšalo". To je razlika med temperenčniki in prohibicionisti. Temperenčniki so za najširšo demokracijo, prohibicionisti pa za avtokracijo.

To je menda tudi vplivalo na governorja Smitha, da ni poslušal vodopivskih fanatikov in je podpisal preklic državne prohibicijske postave.

Prohibicionisti so se zavedali, da je ves njih fanatizem na tehtnici, ako bo v New Yorku preklicana državna prohibicijska postava. Kajti če se v tej državi preklic državna prohibicijska postava, je s tem izvršena inicijativa za preklic osemnajstega ustavnega amendmenta. Nevarnost je tukaj, da državi New York slede druge države, ki so sprejele posebne državne prohibicijske postave. Pritisk za preklic osemnajstega ustavnega amendmenta bi se povečeval, dokler bi ne postal tako močan, da se preklic izvede. Prohibicionisti so v vojnem času prodrli s svojim fanatizmom, ko je ljudstvo sprejelo vsako stvar za patrijotično, katero so znali navihati ljudje prikazati ljudstvu v patrijotični luči. Vojna opojnost je isginila, vrnil se je mir, in ljudstvo spoznava vedno bolj, da je bil s prohibicijo ustreljen velik kozel. Prohibicionisti skušajo to spoznanje zadržati, kajti fanatikom ni nobena stvar tako zoperna kot ljudsko spoznanje. Kadar ljudstvo pride do spoznanja, se ne da več voditi od sugestij fanatikov, ampak uravnava svoje zahteve po svojem spoznanju.

Preklic državne prohibicije v državi New York ni legaliziral prodaje in izdelovanja opojnih pišč. Ravno tako ta preklic nikogar ne spodbuja, da naj krši osemnajsti ustavni amendment, kot pripovedujejo prohibicijski fanatiki. Preklic državne prohibicijske postave je samo dokaz, da je ljudstvo v New Yorku prišlo do spoznanja, da je narodna prohibicija velika zmota in da ni prinesla tega, kar so prohibicionisti pripovedovali pred uvedenjem narodne prohibicije, da izvrši.

Preklic državne prohibicijske postave v državi New York tudi ne pomeni, da se uvedejo zopet saluni.

Nasprotniki prohibicije niso spremenili prohibicije v politično vprašanje. To so izvršili prohibicionisti sami, ko so zagovarjali narodno prohibicijo in zahtevali, da še države sprejmejo prohibicijske postave, tako da bo vsak grešnik lahko dvakrat kaznovan, ako jih prelomi. Nikjer na svetu ne kaznujejo človeka zaradi kršenja ene postave dvakrat. Tudi noben jurist ne zagovarja kaj takega. Preklic prohibicijske postave v državi New York odstranja nevarnost, da bo človek zaradi enega prestopka kaznovan dvakrat.

Prohibicionisti so navedli sicer veliko vzrokov, zakaj naj governor Smith ne podpiše preklica prohibicijske postave. Kdor je pazno preštudiral te vzroke, ki so jih navedli prohibicionisti, pride takoj do spoznanja, da so puhli in da ne drže in da imajo edini namen, da se naj governor upre volji legislature in ljudstva v državi New York, da se tako odstrani razžirjenje agitacije za preklic ali modificiranje narodne prohibicije.

Ako bi prohibicionisti imeli moč, tedaj bi prepovedali tudi agitacijo za preklic ali modificiranje narodne prohibicije. Uvedli bi radi avtokratične razmere, ki so bile v navadi v deželah, v katerih so vladali avtokratični kronani ali nekronani vladarji.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Johnston City, Ill. — Prišel mi je v roke "Proletarec" z dne 29. marca, 1923, v katerem sem opazil nekaj, kar se tiče mene, namreč dopis brata Martinjaka. On pravi, da sem napadel njegovo osebo v D. S. na kar pa mi naznanjam, da nisem naročnik na ta list niti na "Proletarca", temveč edini list v našem jeziku, ki ga plačam, je "Prosveta". Vse druge čitam v ameriškem jeziku.

Prižnam, da je eden moj dopis izšel v D. S., a v njem nisem nikogar napadel, saj imam še kopijo pri sebi. Nikdar nisem imel namena, da napadam poedine delavske stranke, temveč sem bil vedno proti voditeljem vseh strank, kateri ne gledajo na to, da bi se vse stranke združile v eno delavsko fronto. — Brat Martinjak pravi, da sem izgubil ves pogum za borbo, kar sem moral oditi iz Mesaabe Ringa leta 1916. Nato sem mu v dopisu v D. S. odgovoril. To so bili torej vsi osebni napadi. Ne jaz, pač pa on me ne napada v svojem dopisu, da sem vzel \$7.50 za prečitavanje nagrobnega slovesa nad grobom brata Karloviča. Ali ni resnica, da je bilo zaključeno na izvanredni seji našega društva S. N. P. J., da ni sile, da se udeležimo vsi brati Karlovičevega pogreba, ker majne slabo obratujejo in da mora vsak član gledati, da pridobi ono malo zaslužka, kar ga more pridobiti. Dalje vprašam dopisnika, ali ne ve, da je članstvo glasovalo, da imam kot predsednik društva pristojnost, da pogrebu in da se mi zato plača dnevnica, ki znaša \$7.50.

Družino imam za vzdrževanje kakor vsak drugi, zato ne razumem, kako more brat Martinjak to meni nositi pod nos v javnosti. Ali jaz živim pod kakim drugim sistemom kot drugi bratje delavci? Če se ni mogel dopisnik bolje izraziti proti meni, mu tudi ni bilo treba onih \$7.50 donositi meni pod nos.

Po mojem mnenju se motijo oni, ki uidejo o socializmu, da bo prišel mirnim potom. Proletariat nam je pokazal drugače. Verujem, da bi do svobode prišli na mirni način, če bi naši protivniki ali spet za par let, a danes vidimo, da se vsaki dan dvigajo nove cerkve in nove šole, katere niso za napredek delavskega razreda. Vedeti bi moral vsak razumen človek, da bo zaslepljena masa protivnika takemu napredku, kakor je še vedno bila in bo v prilogo kapitalizma.

Rusi so dobili revolucijo s krvavo borbo. Od tedaj je prešlo še pet let, kar so naredili nove zakone in postavili svoje sovjetje. Pa še danes po pet letih pride pogostokrat do spopadov med naprednim delavstvom in nezavedno maso. Krvavi boj bo obstojal, dokler bo na svetu denar in dokler bodo živeli ljudje, ki jim je več za denar kot pa dobrobit človeštva. Človek je pohlepno žival. Pokaži mu kup dolarjev in nič drugega ne bo videl pred seboj kot one dolarje. Takih ljudi je v vsaki stranki, pa naj bo socialistični ali komunistični. So izjeme, kot na primer Debs in Howat. Njima je človeštvo več kot vse slato na svetu. Tudi njima podobnih je mnogo, a obenem je na stotine ljudi, ki so bili voditelji socialističnih ali komunističnih skupin, danes pa so pristali kapitalizma, ter večji neprijatelji delavstva kot so kapitalisti sami.

Ne verujem v puško niti v ubijanje, kakor to dopisnik piše v svojem dopisu in tudi prestopil sem že 40. leto, pa še nisem imel puške v rokah, toda pred očmi mi je dan, ko bo delavstvo primorano tudi s orožjem v rokah braniti svoja prava. Kajti danes se dvigajo nove delavstvu protivne organizacije fašizma in druge, v katerih so žali tudi nezavedni delavci. Te organizacije so proti vsakemu napredku v delavskem razredu. Zato bi prosil, da nam kdo razstolmači pot, po kateri pridemo do enakosti brez krvoprelitja.

Na Angleškem imajo delavci in kmetje svojo politično stranko, katere v vedno bolj prevzemlje vse bolj borbovno moč v parlamentu. Prepričan sem, da angleški lordi ne bodo pustili mirnim potom dobrot, ki jih danes vlivajo od delavskega razreda.

Fašizem se razvija po vsej zemeljski obli, njegov namen je, podjarmiti ves svet razun Rusije v svoje roke in nato udariti

po ruskem delavcu. To nam je dokaz, da niti danes po pet letih revolucije ruski delavec ne more mirno spati.

Pa na tolike izkušnje se nekateri še usojamo trditi, da bo prišlo do svobode na mirni način. Rad bi to uškal, a sem prepričan, da ne bodo uškali niti otroci mojih otrok. Moje priporočilo je vsam delavskemu razredu, da vsak napredni delavec gleda najbolj na to, da se vse delavske struje pretvorijo v eno samo na političnem kakor na gospodarskem polju. Po tri ali več poti ni mogoče človeku hoditi napred. Delavstvo bi se moralo smatrati kot eno telo, katero bo hodilo samo po enem potu ne po tolikih kot hodi sedaj. S tem bo prišlo do cilja, kamor je namenjeno.

Delavci, združite se, ne glede na krive nauke naših učiteljev. Naj živi svoboda! — Tony Shragal.

Girard, Ohio. — Že dolgo časa sem nameraval oglašati se v našem listu, pa mi ni čas dopuščal. Sedaj sem se vendar odločil malo opisati našo girardsko naselbino. Res krasna je ta naselbina, v kateri bivamo Slovenci, vsa je v zelenju in cvetju, da ko se odpravi človek po trdnjavnem delu na sprehod, da tam počije med šumiljajočim drevjem in prepevanjem ptic, malo pozabi na vsakdanje težave, in navdi se s svežega zraka za drugi dan.

Kapitalisti hočejo na vsak način tako oslabiti delavce, da mu vse moči izrabiijo v korist svojih žepov. Temu je treba odpora, zato delavci, organizirajte se. Braz organizacije nikoli ne dosežejo ničesar. Vsi na delo, da bo proletariat prišel do svojega cilja — svojih pravic.

Opisati hočem o naših društvenih razmerah. Štiri podporni društva imamo, ki lepo napredujejo in tako tudi pevsko društvo ter dramatično društvo "Prešeren". To slednje društvo je še mlado, a lepo napreduje. Priredilo je v kratkem zadnjem času tri zanimive igre in upam, ako ne pride do kake nesreče, bo priredilo letnjo sezono več lepih predstav.

Dramatika je veliko kulturno delo pri vsakem narodu. Za dobro izvrševanje iste je treba pri vsaki igri veliko energičnega in poštenega dela. Zatorej vas prosim, Slovenci in Slovenke, da nikar ne zaničujete igralcev po zasebnih in javnih lokalih, kar se dogaja ravno v naši naselbini. Ako imate za kritizirati brez igralcev, a kritiko na dan v javnost v liste, kamor spada. Namesto, da bi kritika dajala pogum, vzpodbujala in poduk igralcem, jim pogosto prinaša obrekovanje, da diletant, ki se je žrtvoval, da je bil pripravljen žrtvovati se še nadalje, izgubi vse veselje do daljšega delovanja. Ne bojimo se nasprotnikov. Naše društvo si je nadelo ime narodnega moša, pesnika Prešerna, ki že davno počiva v hladni zemlji, a njegov duh še živi. Naše društvo bo delovalo v njegovem duhu.

Omeniti moram, da je z našim domom bolj težko. Deklet iz stare domovine ni in mladeničev tudi malo, a tu rojeni pa se sramujejo govoriti svoj materni jezik. Jako žalostno, toda to je krivda starišev, ki ne uidejo svojih otrok v lastnem jeziku. Ravno na ta način propada naš narod.

Slovenci in Slovenke, uide svoje otroke lastnega jezika, študij in pisave. Pregovor pravi: Če človek veš zna, veš velja. Promim girardsko rojake in tudi okoličane, da se udeležujete predstav, kolikor je največ mogoče. Čimvečja je udeležba, večji je napredek društva in bolj so izpolnjene predstave.

Na svojo narodno stavbo "Slovenski dom", stoječ ravno v sredi slovenskih domov, smo rojaki v Girardu lahko ponosni. Tu se je vrtil 27. maja javni shod ob dveh popoldne. Bil je sklican v namen, da se rojaki izrežejo, ali so za dom ali za razdor in ako hočejo postati delničarji ter tako roka v roki delovati za napredek narodne stavbe. Bilo je ravno nasprotno. Na eni strani so bili nasprotniki proti odboru in začeli napadati odbor s takimi očitki, da jih kot zaveden Slovence ne maram objaviti. Ne spadajo v javnost. Sreča me je bolelo, ko sem poslušal ta obrekovanja, kajti vsak tukajšnji zaveden Slovenec mora priznati, da odbor kakoršen je danes, je polten in izvršuje svoje delo v najlepšem redu. Pa proti odboru tudi nima nihče govoriti, zakaj pa je tu nadzorni odbor. Če je kaj v neredu, je treba njega prijeti, pa se izravna. Pojasniti

po ruskem delavcu. To nam je dokaz, da niti danes po pet letih revolucije ruski delavec ne more mirno spati.

Pa na tolike izkušnje se nekateri še usojamo trditi, da bo prišlo do svobode na mirni način. Rad bi to uškal, a sem prepričan, da ne bodo uškali niti otroci mojih otrok. Moje priporočilo je vsam delavskemu razredu, da vsak napredni delavec gleda najbolj na to, da se vse delavske struje pretvorijo v eno samo na političnem kakor na gospodarskem polju. Po tri ali več poti ni mogoče človeku hoditi napred. Delavstvo bi se moralo smatrati kot eno telo, katero bo hodilo samo po enem potu ne po tolikih kot hodi sedaj. S tem bo prišlo do cilja, kamor je namenjeno.

Delavci, združite se, ne glede na krive nauke naših učiteljev. Naj živi svoboda! — Tony Shragal.

Girard, Ohio. — Že dolgo časa sem nameraval oglašati se v našem listu, pa mi ni čas dopuščal. Sedaj sem se vendar odločil malo opisati našo girardsko naselbino. Res krasna je ta naselbina, v kateri bivamo Slovenci, vsa je v zelenju in cvetju, da ko se odpravi človek po trdnjavnem delu na sprehod, da tam počije med šumiljajočim drevjem in prepevanjem ptic, malo pozabi na vsakdanje težave, in navdi se s svežega zraka za drugi dan.

SLIKE IZ NASELBIN.

Bolivar, Pa. — (Od kluba št. 99 1/2.) Bolj redki so dopisi od tod, zato moram jaz kaj naznaničiti. Unikat rovi so tu, po katerih se precej dobro delamo. Zaslužimo pa malo, ker so alabi rovi; v njih je več kamenja kot premoga in trdo moramo delati, da kaj zaslužimo. Zato pač ne svetujem nikomur, da bi hodil sem, kar tu je težko delo.

Tudi nekaj Slovencev je tu. Dobro se razumemo in imamo društvo št. 440 S. N. P. J. Zadoljni smo s to organizacijo, zato vabim še druge, ki še niso zraven, da pristopijo. Čimveč nas bo, bolj bomo z organizacijo napredovali. Z našim klubom pa je hudo. Krčiti se je prišel in izgubili smo tajnika in blagejnika. Kaže, da bomo imeli druge volitve ob koncu meseca. Večje število pešarjev vabim, da pridejo h tem volitvam, da bomo izbrali dobre naprednjake naših glavni številki.

Semintja grem tudi pogledat, kako napredujejo naši stavkavci po okolici. Po tri ali štiri ure delajo na teden, pa še to jim je preveč, ker preveč zaslužijo. Želim, da bi imali še manj, ker si sami pletejo bič, s katerim bodo tepeni.

Podal sem se v Somerset okraj, da vidim, kako pa tam. Še veliko število jih stavlja in trdno drže v vztrajanju do končne zmage. Častitam jim, kakor so tudi časti vredni. Že štirinajsti mesec so na stavki in se ne podajo. Zato jim pomagajmo do konca, da ne ostanejo sužnji kapitalizma, ne samo oni, temveč tudi njih mlajši.

Pozdravim vse unike brate in pešarje. — Anton Štamiš.

Benton, Pa. — Zopet se hočem oglašati v našem cenjenem listu "Prosveta", ker sem zamenjal, da bi kdo drugi kaj poročal iz naše naselbine. Kot je bilo poročano že prej, smo imeli tu slavnostno razvite družbene zastave dne 30. maja. Zato se v prvi vrsti zahvaljujem cenjenim družtvom raznih jednot in zvez, katere so se odzvala našemu vabilu in nam pripomogla do tolikoga uspeha. Naša naselbina še ni videla tolikoga slavlja, kot je bilo omenjenega dne. Američani in vsi drugorodeci so strmeli, ko se je pohod prišel pomikati z godbo na čelu in sedem krasnih zastav.

Omenjenega dne nas je obiskal tudi sodrug Pogorelec iz Chicaga, ki je v kratkih besedah razlagal delavstvu, kje je njegov prostor v političnem življenju. Vzpodbujal je rojake za pristop k socialistični stranki. Upam, da njegove besede niso bile zastoj. Za njim je nastopil rojak John Bolte, ki je v kratkem govoru obrazložil pomen ameriške zastave. Po govoru je bil ples in druge zabave. Po končanem govoru sodruga Pogoreleca je bila nabrana vsota \$24.38 v pomoč "Proletarcu".

Predno končam, se še enkrat toplo zahvalim vsem udeležencem in društvom, posebno pa onim, ki so se posebej darovali zastavi. (Omeniti moram tudi, da je neka rojakinja zamenjala svoj nov površnik, katerega dobi lahko nazaj, ako piše na spodnji naslov.)

Meteoriti.

Vojsa rubelj, rubelj krono, krono marko...

Bili so tudi taki, ki so se enajli ruskemu rublju in z resnim obrazom kupovali nemške marke. Danes se ne smejejo pa tudi ne kupujejo več...

Vulkan, lava, potresi. Ognjenik Etna se je malo porogal fašizmu in izbljuval več milijonov ton ognjene lave na mesta in vasi okrog sebe.

V deželi fašizma, cesarizma in papizma je to že od nekdaj mogoče. Italija, ne le politična, morda več fizična, zlasti južna, je brez svoje krivde na vulkanikah; ognjeniki in potresi so tam doma. Kadar ni ropotal Cezar in pozneje papeži, je ropotal Vezuv; kadar danes ne bljuje Mussolini, bljuje Etna, Italija ima, kot se zdi, od vseh svojih začetkov patent na bljuvanje, razne potrese in podiranje, na versko umetnost in ver. ako neumnost.

Pa tudi na praznovrststvo. Listi poročajo, da so prestrašeni prebivalci na vrzoku Etna napolnili cerkve, ko je pričelo grmeti pod njimi in goroti iz ognjenikovega žrela. Kakor vedno, kakor stotletja nazaj: ob potresih namesto da bi bili ljudje zbežali na plano, so natlačili cerkve, ki so se potem podirle in pokopale bedake v razvalinah; kadar je krala "črna smrt", kuga, so ljudje hodili v procesijah na božjo pot in okuževali drug drugega.

V Perziji sta dva potresa usmrtila na tisoče ljudi. (Pa kaj je nam za pet tisoč ali pet milijonov Perzijancev?)

Včasih dregnemo v mravljišče ob stezi in ga razsujemo. Drugi dan je mravljišče zopet tam, navno zgrajeno. Sunemo zopet — to je potres za mravljinca — poderemo mravljinško mesto, toda mravlje ostanejo in zidajo iznova. Človek bi si mislil, da bi se mravlje izsellele drugam, če bi bile pametne; pa nočejo iti drugam. Neumne mravlje!

Mesta in vasi so človeške mravljišče. Podzemeljske vulkanske sile še od pamitiveke sujejo ponekod v ta mravljišča in jih rušijo v prah — toda vselej vstanejo iz razvalin nova mesta in vasi in takaj drugega potresa. Ali so mravlje neumne? Ali so človeški mravljinca pametni?

Profitorno krščanstvo.

V New Yorku je cerkev sv. Trojice, ki je imela v prejšnjem letu čez milijon dolarjev dohodkov. Ta cerkev je toliko poštena, da pove, da ji sveta vers nese milijon dolarjev na leto; druge cerkve navadno molče. Kljub temu ni nobena tajnost, da imajo ameriške cerkve na milijarde bogastva. Od tistega časa, ko je Kristus izgnal kramarje iz templja in potožil, da nima niti toliko svojega prostora, kamor bi položil svojo glavo, je pač preteklo precej let. Krščanstvo je postalo velike kramarske podjetje in v njegovem interesu je, da se ohrani sedanji kramarski sistem.

Ali je res?

Ako je res, da se zgodovina ponavlja, potem je tudi res, kar je zapisal neki svetovni pisatelj, da namreč civilizacija vedno potuje od vzhoda proti zapadu in kadar se izžepa, se prerodi v novem izvora mladostne sile na vzhodu. Najstarejši sedež civilizacije je bil med rekama Efrat in Tigris v Mezopotamiji, potem se je premaknil na obrežje Male Azije in v Egipt, na Grško in v Rim. Sedanja središča so Pariz, London, New York in Chicago. Kje je bodoča središča? Mar zopet kje na vzhodu?

Bolna Amerika.

Ljudje, ki prihajajo v Ameriko, morajo biti na morju "bolni", še hočejo piti pivo ali vino. Pijača mora biti namreč zaznamovana s znakom "medicinske".

Zakaj pa ne? Amerika sama ima sto milijonov takih "bolnikov". Kolikor ne popijemo "medicinske", dohimo te tekočine pod zelo praktično znakom "malo vino". Imenitna je naša dežela patentirane svobode! K. T. B.

Pozdrav vsem zavednim delavcem in delavkam širom Amerike, rojakom v naši naselbini pa bi priporočal, da bi se zavzeli še za kaj drugega kot za buteljke. Za društvo št. 400 SNPJ. — Louis Goršič, tajnik, Box 36, Benton, Pa.

Farmerji niso imeli sreče na konferenci.

Kapitalistični interesi so na tej konferenci zavrgli predlog, naj vlada jamči, da bo pšenična cena po \$1.50 bušel.

FEDERACIJA AMERIŠKE DELAVSKE FEDERACIJE JE PRIPOROČAL KMETOM VZAJEMNOST.

Chicago, Ill. — Narodna pšenična konferenca, ki se je potila skoro dva dni pod pritiskom nasprotujočih si interesov, je bila odročena v sredo, ko so bili kmetički delegatje poraženi v zadnji gladi vladnega jamstva za pšenično ceno.

Kmete, ki so bili kakor en mož za isto jamstvo, so proglasovali minarji, železniški magnatje, bankirji in brokerji.

Garancijsko predlogo, poraženo v komiteju z večino enega glasu, je zanesel na skupno konferenco sejo načelnik kmetičke kmetičke unije John Tromble.

Njegova propozicija je stremela za tem, da naj bi vlada kupila po \$1.50 bušel vse pšenice, ki ni na rednih prodajah na razpolago.

Debata je bila jako voharna. Nasprotniki so jo smatrali za socialistično, a kmetje pa so dokazovali, da so vsi pšenični interesi, ki pridelujejo to žito, v nevarnosti splošnega poloma, če jim vlada ne more zagotoviti pšenične cene.

Konferenca je sprejela resolucijo, v kateri je izraženo mnenje, da bi morala biti pšenična cena stabilizirana. Nadalje so si osvojili predlog, ki daje obliko stalni organizaciji pod imenom "Wheat Council of America." Predsedoval ji bo ravnatelj zbor in izvrševalni odsek.

Ti uradniki se bodo posvetili reševanju ekonomskih problemov v pšeničnem pridelovanju in razdeljevanju. Konvencija je tudi pozvala vlado, naj raztegne in razširi povodno prevažanje ter pospekuje kooperativno trgovanje s pšenico.

Senator Royal Copeland je govoril pred skupščino ter priporočal kampanjo za to, da naj bi vsak Američan pojedel pri vsakem obedu vsaj en rezljaj več kruha.

Predsednik Ameriške delavske federacije Samuel Gompers je tudi govoril na tej konferenci. Kmetom je priporočal tesnejšo organizacijo in ustanovo, ki naj bi jih obveščala o pšeničnih cenah.

"Vsi veste, kaj je napak in kaj bi bilo treba storiti, ali kadar pa pride čas za akcijo, niste v stanju postopati kot enota," je dejal Gompers.

Osebnih zastopnikov kmetičkega gospodarstva J. M. Davisa W. C. Landson je očitel bankirjem in minarjem, da opravljajo svoje posle na napačni podlagi, valed česar morajo plačevati vse nepotrebne stroške in izdatke odjemalci.

"Svet se utedne premisliti ter upreti temu, da bi še nadalje tako drago plačeval svoj kosček kruha", jih je posvaril.

DOSEDANJA RAZPOROČNA POSTAVA PREKLJANA.

Springfield, Ill. — Veliko število otrok, ki so postali nezakonski radi tega, ker so se njih starši razporočili v teku zadnjih osemnajstih let, bo zopet dobilo svoj legitimni stavec po postavi, ki jo je sprejel illinojski senat v torek.

Ta postava je bila nemudoma poslana gubernorju Smallu v podpis.

Odredba je Thonova zakonska osnova, ki prekljuje v razporočni postavi tiste odstavke, po katerih je razporočnim osebam prepovedana močitev ali ženitev tekom enega leta po razporoki.

Zakonska osnova sega nazaj in vzpostavlja vse poroke, izvršene v protislovju s staro postavo, ki je bila v veljavi od 1. julija, 1905, sem.

NAZADNJAŠKI SENATOR PODPIRA AMNESTIJO.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Senator George Wharton Pepper, nazadnjaški republikanec iz Pennsylvanije in osebni prijatelj predsednika Hardinga, se je izrekel za oproščenje vseh političnih jetnikov v Združenih državah, včevši tudi one člani L. W. W., ki so bili po vojni obsojeni v zapor radi "kriminalnega sindikalizma" v Kaliforniji.

Če se zganil tak reaktor kot je Pepper, potem je še skrajni čas, če ne tudi predsednik Harding.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Stavka zidarjev v New Yorku je končana z zmago. Stavbinski podjetniki so dali zidarjem \$12 dnevne mezde, kolikor so zahtevali, in vsi so se vrnili na delo 20. t. m.

Šoferji pogrebniških avtomobilov v Chicagu so z dvema stavkama prisilili pogrebniške ravnatelje, da so jim povišali plačo.

Kampanja za osemurni delavnik v jeklarski industriji je zdaj v teku. Izvrševalni odbor jeklarskih in železarskih unij je v sredo naznanil, da je treba najprej organizirati vseh 500,000 delavcev v jeklarski in železarski industriji Združenih držav, predno je zmaga za osemurni delavnik mogoča.

Ameriška delavska federacija je obljubila pomoč pri kampanji organiziranja.

Uslužbenec American Railway Express Co. in Southern Express Co. zahtevajo 15 centov na uro povzika. Ker ti delavci spadajo v kategorijo železničarjev, so se obrnili s svojo zahtevo na vladni železniški delavski odbor.

Misaraka unija v New Orleansu je izvajala pet centov mesnega priboljška kljub temu, da je v tem mestu odprta delavnica.

V Orizaba distriktu Mehike štrajkajo delavci v bombažnih tovarnah, pivovarnicah in pekarnjah.

Soboljkarji zmagujejo povsod. Odprta delavnica se podira pred organizacijo soboljkarjev po vsej Ameriki, poroča odbor. V 150ih mestih je unija priznana. Mezda znaša od 90 centov do \$1.25 na uro in 44-urni delavnik v tednu je priznan v 107ih mestih.

OGROMNI POTNIŠKI PARNIK LEVIATHAN NA POIZKUSNI VOŽNJI.

Na krovu ladje Leviathan. — Mogočna ladja Leviathan, ki je največji potniški parnik, kar jih plave pod svezdnato zastavo Združenih držav, je odrinila na široko morje v torek ob treh popoldne.

Na tisoče in tisoče ljudi je bilo na pomoči, ko je naka ladja popeljala goste, ki jih je povabil Lasker na poizkusno vožnjo, k ogromnemu potniškemu parniku ob splošnem navdušenju navzočih gledalcev in piskanju vseh smeri, kolikor jih je bilo tedaj v pristanišču.

Kolosalno pomorsko vozilo gre na poizkusno vožnjo, na kateri se bo dokazalo, kakor trde izvedenci, da bo izlaska vozila ta prenovljena in predelana ladja najmanj 27 vozlov na uro. Če bo to res, potem bo prekosila elegantno ladjo Majestic, ki je last parobrodne družbe White Star Line.

Na krovu bivalje nemške ladje Vaterland je kakih 500 gostov. Med njimi je največ plovbnih veslačov in pa časnikaških poročevalcev.

Ladja se vrne s te poizkusne vožnje v New York to nedeljo popoldne ali pa v ponedeljek zjutraj.

GOSI KMETIČKE DOBROTNIČE.

Memphis, 19. junija. — "Eno gos na akter," je sedaj geslo bombažnikov v južnem delu države Misouru in vzhodnem Arkansasu, kakor poroča ravnatelj arkanaske bombažne zveze. "Gosi" namreč domačje vaspovsod črne," je dejal. "Gosi se ne pritaknejo bombažne rastline, pač pa očistijo tla vsake trave in drugega plevela. Kmet, ki ima 40 akrov bombaža, je poslal v St. Louis po štirideset gosi. Kupil jih je po \$2.40 glavo. Kmetje so uvideli, da so jim gosi velike dobrotnice."

DESET LJUDI ZGORELO.

Chicago, Ill. — Deset oseb je zgorelo in več drugih je bilo nevarno opečenih in pobitih, ko so skakali skozi okna hiše na 27. Feder. cestni, katero je uničil požar v četrtek zjutraj. Devet žrtev med zgorelimi je bilo zamorčev. Kakor poroča policija, je ožen nastal valed razstrelbe gajnarskega kotla v besmentu. Hiša je bila lesena in imela je 24 malih stanovanj, v katerih je bivalo 150 oseb.

Na Irskem je še vedno civilna vojna.

Dublin, 21. jun. — Na vprašanje laboritorov v irski zbornici, kdaj vlada ipusti 12,000 interniranih republikanov, je predsednik Cosgrave odgovoril, da civilna vojna še ni končana.

Položaj pridelka pšenice v Evropi.

Rusija, Jugoslavija, Francija in Turčija kažejo napredek.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Na podlagi informacij, ki jih je prejel trgovinski departement, je letos Rusija med tistimi deželami, ki obetajo dobro letino pšenice. V splošnem je letošnja letina Evrope nazadovale zlasti v Belgiji, Nemčiji, Čehoslovakiji, Avstriji, Ogrski, Bolgarski in Rumuniji, toda ta izguba je deloma pokrita z narastkom v Franciji, Rusiji, Jugoslaviji in turški Anatoliji.

Rusija ima letos 159,000,000 akrov zemlje obsejane s pšenico, dočim je imela lani 139 milijonov. Jugoslavija ima v tem letu 30 odstotkov več zemlje zorane kakor v prejšnjem.

Ljubljana in Ljubljanci.

Ljubljana je najbolj demokratično mesto v srednji Evropi, da mogoče sploh na svetu. Demokratično je mesto, demokratični njeni zvesti prebivalci. Pesem pravi: "Stoji, stoji, Ljubljana, Ljubljana dolga vas." Kaj pomeni ta pesem; se bo videlo na koncu tega spisa.

Da je Ljubljana najbolj demokratična, kažejo že njene ulice. Bežijo na levo in desno, vse enako slabo tlakovane, enako prašne in blatne, enako ozke in približno enako slabo obljudene. Kje so tukaj tiste kričave razlike kakor n. pr. med "Mariabferstrasse" in "Spittelberggasse"? Ni jih in jih hvalabogu tudi ne bo; kajti Ljubljana je demokratična.

In kakor ulice, takšni so tudi napisi na njih. Vse enako dolgi, z enakimi slovničnimi napakami, pa naj se glasi napis "konji za v štalo" ali pa "kavarna iz zajutrkovalnice". Oboje je enako napačno, ali enako prav, če pomislimo, kaj bo pomenila stvar čez deset tisoč let. Vem, da zahajam tukaj v filozofijo, kajti vsa tista ljubljanska demokratičnost ali če hočete enoličnost, je samo izraz večne resnice: "ne bodi prevečen, ker je vse minljivo", ali pa: pred Bogom so vsi enaki!"

Da mi na bo kdo očitel, da so to samo trditve brez dokazov, bom povedal samo nekaj. Listi ali časopisi, če hočete tudi novine, go po zadržili izkušnih moč glasnik javnega mnenja. Dobro. Kakšne liste pa imamo v Ljubljani? Prvič vladne, to je tiste, ki niso za vlado. Po domače rečeno: liste, ki jih berejo tisti, ki imajo kaj, in listi, ki so naročeni nanje tisti, ki bi radi kaj imeli. Oha, bodo rekli: zdaj si se pa vjel v lastno past! Počasi, prijatelji! to, kar vi mislite, je namreč — dovolite to besedo — čisto napačno. Kajti vloge se menjajo in nikakor ni eden vedno v vladi, drugi pa vedno v opoziciji, zato je skrbni Pašić. Ko je list v opoziciji, grmi in treska, da bi lahko prišel do vlade, postaja resen in razmišlja. Ko pa res pride na vlado, piše, kakor bi bil rekel ranjki Pročeren samo že "mokračetoče ročice poezije". In njegov tovariš prehaja medtem od "mokračetočih ročic poezije" do resnost ter groma in treska. Ali razumete sedaj?

Pa pustimo to, kajti Ljubljana ne obstoji samo iz ulic, napisov in listov, ampak tudi iz ljudi, ki se v tem slučaju imenujejo Ljubljanci. In glede značaja mesta pride v poštev nekoliko tudi Ljubljancem.

Ta je demokrat od vrha do tal. To ne sledi samo iz tega, da rad hodi za pogrebi, kjer se naslaja ob misli, da je sam še živ, ampak to izhaja iz nečesa čisto drugega. Vsi Ljubljanci so s kmetov doma. Vem, da bo kdo pripomnil, da je postal "za slavne vlade njegovega Velikanstva, ko je bil do delni glavar in ta in šupan delnega stolnega mesta Ljubljane ta in ta," da je postal takrat ta in ta plemenit. Vse res, vendar če bi pogledali dve koloni nazaj, bi videli, da diha ta "plemenitnik" nekoliko pohlevno in pogojno, kakor je rekel sedaj je umrl Menninger. Torej vsi smo enaki in se tega tudi zavedamo.

Če gremo v nedeljo ob enajstih v Tivoli ali Zvezdo, se poznamo vsi in se vsaj z očmi če ne že s klobuki in glavami pozdravljamo. Vemo isto natančno: ta je bil večer naj pijan, ta bo danes, tega so zadnjič aretirali, to je zapustil mož, temu je ušla deklica, ta ima metreso, ta dvanalet otrok, temu

Znanost in pajčevina.

(Konec.)

Znanstveniki ne omenjajo, da bi imel pajek kaka ušesa. Ali s poskusom pa je bilo dognano, da so mali tkalci dovtetni za glasove in to je posebno res pri hitnem pajku ali suhi južini.

Pajki morajo tudi biti dovtetni za svetlobo in senco, sicer bi ne skrivali svojih pajčevinastih "gradov" tako, kakor jih. Svoje domove predejo v skladju s okolico.

Kar se tiče voha, je malo znanega o pajku, dasi je bilo že opaziti nekakšno reakcijo do vonja. Nekateri trde, da tvori pri pajku skupina nekakšnih napustkov spredaj na željosti, zvezanih s velikim živcem in pokritih z golo ploščo, pajkov "nos".

Zelo zanimivo poročilo o tem, kako si sprede pajek mrežo celo v temi po svojem podedovanem nagonu, je citati v eni zadnjih števil listu Illustrated London News. Tisto poročilo je spisal znanstveni fotograf, ki je fotografiral pajka, ko je začel presti ob devetih in 35 minut vvečer, pa dotlej, ko je dovršil svoj "grad" ob eni in 25 minut popoldni. Cel proces je zapolnil pajka malo manj kakor štiri ure.

"Ob devetih in 35 minut je prilezel pajek izpod veje, ki si jo je izbral za svoje domovanje, zlezel naglo dol po veji ter naredil nitke, ki je posneje tvorila dve radijalno navpični nitki. Potem je naredil s poslednjega vejnega perja dolgo nit s prostim koncem. To nit je veter zanesel in pritrldil v kotu štiridesetih stopinj na perje odspodaj. In to je ravno zanimivo. Kajti pajek je moral vendar štiriti veter, ki mu je pihljal s dneve naravnost v tisto nit, ki jo je spojil s perjem, kakor maloprej opisano. Nitka bi se ne mogla spojiti s perjem na noben drug način. Ali je to storil pajek iz nagona, ali iz razsodnosti? Na to vprašanje je težko odgovoriti," piše fotograf.

"Ob devetih in trideset minut je bilo ogrodje pajkovega doma dovršeno. Dve štiri odspodaj, dve odzgoraj, vse pa izhajajoče iz megle glenega kroga ali kolobarja, ki si ga je žival gotovo doolila za središče prihodnje mreže. Mali stavbenik je nato pošiljal kakih dvajset minut časa, obrnjen s glavom navzdol. Ob desetih in 27 minut so bile že gotove skoro vse podpore, ali, kakor jih imenujejo pri stavbah, roke, in deset nitk povprečne je že tudi izhajalo iz tistega kolobarja. Ko je bilo to delo opravljeno, se je živalica že zopet malo odpočila. Ob enajstih in 10 minut je odšel pajek v središče, kjer je poškal pet minut, a ob enajstih in 37 minut je že spredele podporo na desni strani in dvandvajset ravnih nitk, izhajajočih iz središča.

Šestimindvajseti polimer je bil izgotovljen ob dvanajstih in 3 minut po polnoči, in po kratkem odpočitku je pajek dokončal še ostale radijalne nitke ob dvanajstih in 30 minut.

"Nekaj minut je posvetila mala živalica popravljanju in spajanju nitk, ki so se ji potrgale, ko je hodila semtertja, in s tem je bilo skoro vse osrednje delo dokončano in dogotovljeno.

"Nekaj sekund pozneje se je pajek lotil svojega najnamenitejšega dela, prišel je presti geometrično mrežo. Najprej si je naredil glavno nit, izvirajočo iz središča in spajajočo vse radijalne nitke. Kakor je bilo rasvidno pozneje, je naredil to linijo za to, da se radijalne nitke bolj čvrsto držale njega, ko je predeči ostali del svoje mreže.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkop. 17. junija 1907 v dravici Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK: Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jelo Zvertnik, upravitelj glasila Filip Gedin.

FOROTNI ODSEK: John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 278, Barberton, Ohio, Fred A. Viker, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 52, Hendersonville, Pa., John Gerlich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK: OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosch, Box 286, Moon, Run, Pa. John Gredelj, 1423 1/2 Popper Ave., Cleveland, O. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sulzer, Box 104, Green, Kans., na jugovzhod. Max Mara, Box 106, Hubli, Minn., na severovzhod. Mike Zagal, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor: Frank Zalta, predsednik, 2639 W. 24th St., Chicago, Ill., Frank Semrak, 2609 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdravstveni odbor: Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jelo Ovan, 2639 W. 24th St., Chicago, Ill. Jos. Štuh, 6404 Otten Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O. POŠTAR: Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem urede, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predstojnika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill. Vse politične glade podpiranja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsedniku nadzornega odbora, šiger naslov je naveden. Vsi prisrki na gl. posetni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

"Če bi si kdor potem natanko ogledal mrežo, bi opazil, da se je vsak oddelek koncentričnega razmrežja izpremenilo po svoji vnanosti in kar najtanjših nitk v nekoliko čvrstejših in bele rhte. Uveril bi se tudi, da je ostalo vse drugo podporje in ogrodje neizpremenjeno. Ob natančnem opazovanju in povečanju cele pajčevine je tudi videti, da je tisto izpremembo povzročila nekakšna tekočina ali iscedina, ki je pajek ispušča po nitih. To je klejasta tvarina, na katero se prilpe vsaka vjeta žuželka.

"Ob eni in 25 minut je bila kar najpopolnejša mreža izvršena. Tedaj se je ispuštil pajek po nit, ki je bila spojena s pajčevino, s omrežja v sredini ter se postavil odznanj svojo "gradu" na prešo natanko na tistem mestu, koder je bil poprej začel svoje delo.

In tako je ta samotarski bandit v svetu žuželk slovečtu dober zgled v marsikaterem oziru, ki je v temem stiku s zadevami te ali one civilizacije. Ali je to, kar u-sposoblja pajka sprestiti čudovito umetno mrežo, naravni nagon, kakor trdi profesor Thomson, ali inteligence, kakor menijo drugi znanstveniki, to je že vseeno. Na vsak način pa se moramo čuditi tej "krvoloni" živali radi njene dedne isurjenosti.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Johnston City, Ill. — Priporočamo Vam, da se v bodočnosti glade razlike v taktiki pri raznih delavskih strankah obrnete na list, v katerem je bila napadana Vaša taktika. — Pozdravi!

ŽENITVENA PONUDBA.

Samce mladenci star 34 let se želimo seznaniti s Slovenko ali Hrvatko v starosti od 25 do 32 let v svrhu ženitve. Tudi vdova s enim otrokom ni izvzeta. Prednost ima ona, ki ima mirno in pošteno srce. Prosim, katera resno misli, naj mi piše in priloži naj svojo sliko katero ji vrnem na zahtevo. Tajnost jamčena vsa pisma naj se pošilja na naslov: Martin Kolir, P. O. Box 113, Starford, Ill. (Adv.)

POTREBUJEM DELAVCA

za delo na farmi, Slovenca ali Hrvata, prednost ima Slovenec. Plaša po dogovoru, dele skozi vse leto v zimi in poletu. Z glasi naj se na naslov: Matt Petrich, P. O. Box 559, Oakdale, Pa. (Adv.)

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov zemlje v dr-žavi Wisconsin, nekaj od te zemlje je še očisteno. Proda se po zelo nizki ceni valed družinskih razmer. Nadalje prodam tudi pet stavbihi (lotov) v bližini Uniontown, Pa. Rojaki, katerega vesel kupiti eno ali drugo naj pride osebno k meni ali pa naj piše na moj naslov: Jakob Frank, P. O. Box 62, Southview, Pa. (Wash. Co.) (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Junija 30-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstav-ljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustav-ljen, valed napačnega naslova, pišite nam dopisnice in navedite star in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi na-stopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo na pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25. Za Evrope stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

VREDNA PONUDBA.

Prodam 5 tisoč pod ceno moderno posetvno na vogalu v Cleo-ro, štiri stanovanja hila — leta 35 ev. široka in 108 čevljev dolga. Za ceno in pojasnila oglašite se pri lastniku na: 2330 So. Winfield Ave., Berwyn, Ill. (Adv.)

ROJAKI POZOR.

Naznaniti želim, da sem se pre-selil s moje trgovino iz 1610 W. 18th St. na novi prostor, kjer imam poleg navadne moje trgo-vine tudi mehke pišaje. Točna po-strebla, se priporočam za obisk. IGNATZ SUPANC, 3115 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse drugo potrebno. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani redno je najboljši in najzdravši. Dobiti je tudi obirno cedev, steklenice in raznih lincev, itd. Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Groceries, sladstitarjem in v pro-dajalne solenine doma priprane po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

A. P.

Lastovka.

(Dalje.)

Gospoda sta bila medtem dobitela nedolžna preganjanca, iztepačevala jezo bele maroge iz njih in jih naposled zopet krepko posadila na oni del telesa, kjer je v tem hipu ugasnila ona edina misel. Mrmrala sta nekaj vsak zase, kar ni bilo hudo duhovito in odlašurinih korakov naprej, z obrazi ki niso izražali nič več tiste dostojanstvenosti kot poprej. Župan je izginil v veži obinskega poslopja, profesor pa jo je mahnil domov, v lastno hišo, ki jo je bil nekoč — na višku svoje sreče — pridobil z žensko in jo od onega trenutka, ko je bila prvič obdana od lepote nove ograje, nazival vilo "Zvezdo". In res se je tam gori na prokelju pod takim napisom svetilo nekaj iz pločevine, kar je bilo od blizu podobno nekaki zvezdi.

Naletavati je počel slaboten, redek sneg. Pod gorami so se bili zgnatli oblaki v strašno meglo prečudne barve, in grozen pliš se je privlačil s hrupom in truščem od tam čez dolino. Upognila so najkrepkejša drevesa pod silo njegove teže svoja gola telesa. Zaprasketal je pesek po strehah, zašlepetale so na vodnjaku vse štiri svetiljke, nikoli prižgane. V stranski ulici nekje je pozabljeno okno treščilo ob zid, da so zašvenketale šipe po tleh. Branjevka je zagrnila svoje zaklade in stekla v prvo hišo. Berač je zbežal s cerkvenega stopnišča tako urno, da so tvorile berglje na eni, in oba nogi skupaj na drugi strani, silen korak. Prestrašen je sfrfnil vrabec s ceste pod zle. Sunek viharja je zlomil curek vodnjaka, da je voda brizgnila daleč na cesto, kjer so jo zgrabili vrtnici in jo razpršili v nevden prah. Moč viharja je namah pometa obrekovalce s trgov in ulic. Vse je izginilo in hitelo zapirati vrata. Hitela je od vodnjaka zadnja ženska, nerodna in debela, z nabuhnjanimi krilom.

Tedaj pa se je začel na ulici glas zvoncek, podoben angeljake-mu joku. Tudi njega je vihar raztrgal in odnesel daleč tja do vrb na mučovin, kjer je izvenel v tresočem ihtanju, prosečem milo-

sti božje. Tiha tesnoba je legla opravilivcem na prsi in jim ohromela jezike. Preko izpraznjenega trga pa je stopal za cerkovnikom mlad duhoven bledega obraza in velike upognjene postave. Gledal ni ne na desno, ne na levo, toliko da je videl korak pred seboj. Svetostni mrak na njegovem licu je pričal, da mu srce prekipeva blažila božjih besed, namenjenih bitju, ki se za večno poslavlja od zemskega bivanja. Njegove nemolotivne ni motil sum viharja, saj je nosil v svojih lastnih rokah gospoda vseh sil, njega, ki edini more podeliti človeku tisti mir duše, ki je njemu tako tajinstveno odseval iz globokih oči.

Otroci na oknih so obmolknili v sveti grozi, njih debele ročice so se plašno sklenile v pobožno molitev. Obrzki so jim izražali neko tujo misel, nepojmovanje, strah pred neznanjo podobno skrivnostne svetosti in moči, nikoli ugledano. Za steklom so se zdeli kakor lepa zdrava jabolka.

Tedaj je nenkrat, v trenutku vse v naravi utihnilo. Kakor bi nebeški dirigent sredi besnečega fortissima te strahne simfonije hipoma naznačil s silnim zamahom veliko pavzo. Za hip je zastal v prsih dih strmečim nad tem čudom božjim.

Jaaneje je prodiral zvonečkov glas in segal v srca dobrih. Nekaj nevidnega se je villov area čutečih in zapela. Mašnik pa je izginil v veži sodnikove hiše. Vihar je zabučal znova, silneje kot poprej.

Deklici, ki so ji ob prihodu pomladni se ročice pesmi krasile usteca, so se udrele zdaj solze po lepem licu in nagnila je glavico med roke.

Ločila naj bi se dva sreči, obsevani od onega žarka božje dobrothosti, pod katerim je samo za dva prostora? Nežno mlado prijateljstvo naj bi se zrušilo v meglen in pust spomin? Zakaj zdaj, zakaj ravno njej? Moč tega vprašanja pa ne sega do tistega, ki bi mogel odgovoriti strtemu sreči. In ob takih trenutkih se tudi na najčistejši vesti pokažejo madeži.

Zakaj sem se zbal viharja in nisem šla danes že k njej pogledat, vprašat jo, kako ji je bilo ponoči? Ali sem ji bila zmerom dobra? Je-li bilo to moje prijateljstvo pravo, prijateljstvo najčistejše nesebičnosti, ki je božanstveno, ker je nesebičnost božanstvena? — mar je kaj takega sploh mogoče? Ni li se sebičnost, če se duša nagnjena duši tej zato približa, da išče v njej milo-zvočnega odmeva v urah hrepnenja, žalosti ali veselja?

Mar je mogel priti ta trenutek, da je pregledala vse reanice nesreče svoje ljubljene prijateljce? Ali ni v svoji sreči in ljubezni pozabila, da vene tam v mračni sobi bitje, ki nikoli ni bilo deležno ljubezni, še očetove ne.

Dolgo, dolgo je slonela mladenka na mizi, potlačena od tiste o-motične boli, pri kateri odpove telo pokorščino volji. V prsih jo je tiščalo nekaj trdega: zavest, da se bližajo ure bridkosti, ki otrujejo dušo, ohrome razum.

Zunaj je grmel orkan, trenutki so bežali. Bilo je kakor zvestemu slu, ki hiti s silno važnim poročilom, pa mu zapro pot, ko ee mu mudi, mudi. Neizprosa vest je tirala ubogo srce pred sodni stol kakor zločinca.

Planila je pokencu kakor iz sna in pogledala strahoma skozi okno. Gorje!

Ta šum in hrup, pišk in sik in sneg!

Vihar je bil medtem svojo jero potrojil in besno udarjal s svojo težko pestjo po strehah. Podivjane sape, nahučane in razdražene so zacopetale tako togotno, ko da je neviden zblameli vznok za vihtel nad njimi bič. Vmes se je čul stok trpeče narave.

Toda vest je silnejša od viharja; ona kljuje v srce, reže, pali, terja kruto svoj dolg.

Ogrnila se je naglo, stekla tiho po stopnicah navzdol in prestrašena obstala.

V veži je udarjal mladenič z nogami ob tla, da je odletaval s čevljev sneg na vse strani.

"Oho, Olga! Kam hočeš, za Boga!"

"Oh, k Emiliji —"

"V takem vremenu? Sam sem se težko ubranil, da me ni treščilo ob tla."

"Pa če že danes umre?" Zaplakala je.

"No, no, nikar ne jokaj! Saj zaradi tega še ni treba umreti, če koga previdijo."

"Mislili —?"

treba znati. Zakaj pa molčiš, ko govorim s teboj?"

"Nikar me nisi vprašal," je rekla otroški in vzdignila čel. Pohlevne in mehke so bile njene oči. Ali ko se je dotaknil pogled njega, njegovega bledega, zabuhlega obraza, umazane arajece, ponesnaženih, pobljuvanih belih blazin, so se oči prestrašile in zgrozile. Skrile so se pod dolge, črne trepalnice, ki so se orosile, kakor rožni popek v jutru.

"Kaj se čudiš? Bojiš se, da sem ti pokvaril te tvoje cape, šipkaste blazine, pa svilen odoje. Bledomodra svilena, dragocena odoja za Romana Sterleta, ki včasih pije in ima potem slab želodec!"

"Ha, ha! ... Saj drugega nisem dobil s teboj, kakor to ropotijo pa te cape... Še goldinarja ne v gotovini..."

Obstala je, ostrmela je, začudila se je. Roka z glavnikom so ji je povesila nizdol in velike dekliske oči so široko zastrmele.

"Sam si dejal, da nečeš denarja," je rekla tiho. "Zakaj mi očitáš, ko nisem kriva?"

Kakor ptica je, ki si jo ujel in jo držiš v roki. Vsa je preplašena, trepetna in njeno malo srce bije, bije ob tvojo roko, prosi, da prizaneseš.

"Saj je vseeno," je rekel Roman. "V kuhinjo pojdi in črne kave mi skuhaj, bolan sem." In zaril je glavo v blazine.

Za hip jo je izpreletela misel, da bi šla k nje-mu, pokleknila na tla k postelji, roke ovila okrog njegovega vratu in ga prosila: "Nikar mi več tega ne stori, nikar več!"

Ali postelja je bila vsa ponesnažena; pred njo je stala grda smrdeča mlaka na preprogi. Zgusilo se ji je, stemnilo se ji je pred očmi in molče je odšla skozi vrata.

Tako se je začelo...

Prišlo je par mirnih, tihih dni in zopet se je ponovilo isto. Zvečer ga ni bilo domov, pozno v noči je pritaval vinjen. Že je vedela, kaj bo, pripravila mu je posodo pred posteljo, da ji ni vsega zamazal in ponesnažil. Sram jo je bilo zaradi Lize.

Kadar ga je to minilo, drugi, tretji dan, je bil tak, kakršnega je poznala prej. Smejal se je otroško, šalil se je, vesel je bil.

Ona je ostala tiha, mirna. Nič mu ni prigovarjala, ni jokala pred njim. Ni mogla. Kakor otrpla je bila vsa po vsem telesu, v srcu in duši. Mislila je včasih na to, da bi odšla domov; da bi pisala očetu ali materi, kako ji je in da ne more živeti tako. Niti enkrat, nikoli se ni dogodilo v njihovi domači hiši kaj podobnega; nobene surove besede se ni spomnila, ki bi jo rekel oče materi ali otrokom. Ko bi doma slutili, kako ji je, niti dneva je ne bi pustili tukaj. Ali ni jim pisala o tem besede. Malo in redko je pisala; hladna in korektna so bila pisma, poročala je o gospodinjstvu, o vrtni, o delu, ki ga ima Roman s oskrbništvom na polju, pa v gozdu. Njena nesreča se ji je zdelala kakor sramota, ki jo mora skrivati pred vsemi ljudmi, tudi pred očetom in materjo. Njena usoda je to, jarem, ki ga je položilo življenje na njene rame. Molčati mora in nositi. Njena dolžnost je to, izogniti se ji ni moči, ubežati bi bilo greh.

(Dalje prihodnjik.)

Dvoje velikih rosnih oči je zrla vprašujoče v njega.

"I seveda! Da se danes malo slabše počuti, temu je pač vreme krivo."

In ko je opazil uspeh teh besed, je še dodal, da izkoristi trenutek: "Pojdi zdaj lepe nazaj in ko se prevedri, skočiš lahko pogledat!"

Besede iz ljubljenih ust so vso-lej priprejevalne.

Odšla sta skupaj nazaj.

(Dalje prihodnjik.)

Rekonstrukcija vlade so odgodi na nedolžen čas. Baje še niso g. Pašić izrekli zadnje besede, kateri ljudje bodo sprejeli v svojo vlado. Dva ministra sta žepodala ostavke, za druge pa še ne vemo, štirje pa že čakajo na "porteflje". Kakor smo svoj čas čakali na — kršne karte. Radikalci mislijo čisto gotovo, da imajo v vladi večino, ker se jim ni treba bati Radića in njegovih poslancev, da bi jim prišli delat sitnosti. Federalistični blok med Radićem, Spahovec in Koroševci kaže namreč že prve znake razpada. Radić noče v Belgrad, Spahovec in Koroševcem pa se je prejkone zahotelo po koritu! — Dvema gospodoma služiti pa je vendar malce težko, tudi danes, ko je že čedno število dvorezskih nožev. — Bojki mlini meljejo... bo dejal pobožni "Slovenec".

Slučaj vojaških naborov v Celju. Gotovo je že vsem znano, kako brutalno so nastopanje avstrijske komisije v regruti. Besedo "Slovenec" si malokdaj slišal iz ust avstrijskih oficirjev. Toda na žalost smo zvedeli, da so tudi naše "demokratske" vojaške naborne komisije slične svojim prednikom — če že niso napredovale v praktični uporabi prelepih besed kakor so n. pr.: osel, krava, tele, bik itd. Ko so bili 29. maja pri naboru

Kalobčani, je eden iz komisije že priletel fantu, ko se ta ni takoj obrnil, surovo zapovedal: "Tak, ubri se no, prekleti kramp star!" Je li to ljubezen do domovine, ali navdušenje jugoslovanskih "junakov"? To nam ni znano. Tako postopanje je barbarsko in nam prija o visoki naobrazbi naših vojaških dostojanstvenikov.

Nabori v Mariboru so se vršili od 23. do 26. maja. Iz 44 občin je bilo na naboru 408 fantov, potrjenih 171.

Razkol v radikalni stranki v Sloveniji. V radikalni stranki v Sloveniji je nastal razkol. Razkol so povzročile molitve za dež. Napredna struja med slovenskimi radikali je proti molitvam za dež, klerikalna struja pa je za molitve. Glasilo naprednih radikalov bo poslej "Slov. Narod", glasilo klerikalnih radikalov v Sloveniji pa "Jutranje Novosti".

Umri je gospod Gustav Pire, dolgoletni predsednik in ravnatelj Kmetijske družbe. Bil je eden najboljših kmetijskih strokovnjakov v Sloveniji in v prvi vrsti njegova zasluga je, da je kmetij-

stvo v Sloveniji danes na razmoma visoki stopnji.

Razpust "Orjuna". Vlada je razpustila "Orjuna" v Mariboru in v Ptuj.

Severna stranka vzdržuje združbo v družinah.

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(prej znan kot Življenjski Balsam)

Priporočen za

neprebranje, zastarela zaprtja in oslabelosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte svojega lekarnarja.

W. F. SEVERA CO.

CEDAR RAPIDS, IOWA

COLUMBIA GRAMOPHONE

od \$30.00 — \$250.00.

VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEM JEZIKIN

Imam novo zalogo nemških importiranih "Homocord" rekorderov.

Besplatne cenike dobite pri:

Victor Navinšek, 331 Grove St., Conemaugh, Pa.

IMAM NA ZALOGI PRAVE LUBASOVE HARMONIKE

tri in štiričetna, dvacet, trideset in štirideset glasovna, nemška, francoska in avstrijska, kakor tudi kovčke za harmoniko.

Imam tudi prave STAROKRAJSKE KOSE

kovane na roko in svetovno znane tovarne SENSERWERE-KRENNHOF s Starokrajke, v dolžini od 25 do 35 inčev, po sledilnih cenah: Posrežena kosa po \$1.50, kosa s ključem ali z vrvi po \$1.25. Ključerji, dvoje vrvi, po \$1.00, vrvi s ključem po \$0.75. BEROŠKO kovinski ključerji, najboljša vrsta po 40c.

Pri teh cenah je polnina še vključno s posredniškim stroškom in poštnimi stroški. Radi kos vprašate roko, ki se jih že naročili od nas.

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

POTNIŠKI ODDELEK

BANČNEGA ZAVODA EMILA KISS-A

133 SECOND AVE., NEW YORK CITY

Najboljša prilika za direktno potovanje v domovino v 12 dneh preko Dubrovnika v Trst s parniki

Junija 30. PRES. WILSON, cena\$102.50

Junija 30. TUSCANIA, cena\$105.00

in vojni davek \$5.00.

Kadar nameravate potovati, mi takoj naznanite in jaz vam preiskrim prostor.

Dopremljam rojake iz starega kraja. Pošiljam denar v stari kraj.

POTNIŠKI ODDELEK

BANČNEGA ZAVODA EMILA KISS-A

133 SECOND AVE., NEW YORK CITY

NARAVNOST V DUBROVNIK (JUGOSLAVIJA)

Z največjim in najnovejšim Cunard Anchor Line parnikom na obo

TUSCANIA

17,000 ton

odpluje iz New York naravnost v Dubrovnik, Reke in Trst

V SOBOTO, 30. JUNIJA

Potniki so v kabinah s dvema stromi in četimi posteljami. Velike obednice, kadilnice in potvališča.

Za cene in druge informacije vprašajte bliskvega agenta.

CUNARD-ANCHOR LINES

140 N. Dearbon St. Chicago, Ill.

NAJVEČJA IN EDINA SLOVENSKA TRGOVINA IN AGENTURA

za celo Ameriko za najboljša vrsta starokrajke kose, Struške motike, i. t. d.

CENE SO:

Struška motika, ročno kovana po \$1.50, večje po\$1.75

Kosa najmočnejše i najboljša troje vrste takovane Turke, Italijan in "Mouldouk". Velikosti 24, 25, 26, 27 in 28 palcev s močno rinka in ključem\$2.50

Kosa takovane polirane po\$2.00

malu obo po\$1.50

Kosilke na Kraljevem delana po \$1.75

močnejša za veliko koso po \$2.00

Klepače troje vrste po\$1.00, \$1.50 in \$2.00

Kruti težni najboljša vrste posodne velikosti po \$0.50, drugi črni po\$0.75

Osebniki plehnati po \$0.50, leseni po \$0.75

Seri valiki za klepat po\$1.00

serpice (pralce) za plet po\$0.75

Pile gladne, s palcev dolge, po \$0.50

Planšne ročno kovane po\$0.50

Vse to blago je že precej dobro poznano med rojaki po vsi Ameriki. Mi prodajamo blago na debelo v trgovini, kdor ni zadovoljen s našim blagom ga lahko pošlje nam nazaj.

Pošljite denar ali poštno nakaznico s naročnino takoj, poštino plačamo mi.

Naslov naplitate samo:

STEPHEN STONICH, CHISHOLM, MINN.

Pridite osebno ali pa pošljite po naš cenik, krasnih vsakovrstnih LUBASOVH HARMONIK, kakor tudi veliko drugih lepih stvari iz stare domovine.

Cenike za prave glasne VICTOR gramafone zastonj. IVAN PAJK, Victor Dealer 24 Main St., Conemaugh, Pa.

SEDAJ JE ČAS ZA NOVE VLOGE.

Početkom 1. julija prične se nova doba za obretovanje vlog. Pri tej priliki hočemo vse vloge, katere prejmemo do 10. julija, obrestovati že s 1. julijem na

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"

Vporabite to priliko in vložite Vaše prihranke pri nas, kjer so varni in vam nosijo

4% na leto.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt St., New York, N.Y.

Glavno zastopstvo JADRANSKE BANKE

NOVE VICTOR PLOŠČE

Vse po 75c. Za pošto prilozite posebej 35c.

72208 1. Ali me boš kaj rada imela? Oj, ta Polončica

72207 2. Ljubim moja kaj si st' rila? Otak Bleški

72227 3. Zapoji mi, ptičica, glasno Po gorah grmi in se blišča

72208 4. Oj, ta vojaški boban Pohi se star še le 18 let

72210 5. Mila mila lunica Slepec

72231 6. Oj, slata Vinška Kaplja ti Povsed me poznajo

72321 7. Stajevska — Valček Pomladanski dan — Polka

72364 8. Na Goranjskem je sletno Tišča in tišča

73721 9. Miha na Štovi v Cony Island Na Maikaradi

67979 10. Goranjska Zdravica Svarjenje (Tenor)

72815 11. Se davno vrači Kadar boš ti vandrač čel

72707 12. Naprej Vse Mine

Cenike za prave glasne VICTOR gramafone zastonj. IVAN PAJK, Victor Dealer 24 Main St., Conemaugh, Pa.